

Smysly a nesmysly

Natalie Lehnertová

Bakalářská práce
2023

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta multimediálních komunikací

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta multimediálních komunikací
Ateliér Design skla

Akademický rok: 2022/2023

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(projektu, uměleckého díla, uměleckého výkonu)

Jméno a příjmení:	Natalie Lehnertová
Osobní číslo:	K19024
Studijní program:	B8206 Výtvarná umění
Studijní obor:	Multimédia a design – Design skla
Forma studia:	Prezenční
Téma práce:	Smysly a nesmysly

Zásady pro vypracování

1. Konzultace s vedoucím bakalářské práce
2. Zpracování návrhů, modelů, kresebných studií, fotografií
3. Vypracované písemné doprovodné zprávy, zahrnující všechny etapy návrhů
4. Obeznamení s použitou technologií
5. Realizace v materiálu
6. Fotodokumentace

Forma zpracování bakalářské práce: **tištěná/elektronická**

Seznam doporučené literatury:

- ALAN, Josef: Alternativní kultura. Příběh české společnosti 1945 –1989. Nakladatelství Lidové noviny, Praha 2001. ISBN 80-7106-449-1.
- CHALUMEAU, J. L.: Přehled teorií umění, Portál, 2003. ISBN 80-7178-663-2.
- HEARTNEY, Eleanor. *Art and Today*. London: Phaidon, 2008. ISBN 978-0-7148-45142.
- KLASOVÁ, Milena. *Libenský a Brychtová*. Praha: Gallery, 2002. ISBN 80-86010-54-6.
- KOLESÁR, Zdeno. *Kapitoly z dějin designu*. Praha: VŠUP, 2009. ISBN 978-8086863283.
- MILLER, Judith, LIEBE, Frankie, HILL, Mark. *Sklo 20. století*, Bratislava: NOXI 2005 ISBN 80-89-179-21-5.
- RAIMANOVÁ, Ivona. *V prostoru 2000, Generace 1989–2009*, Liberec: Spacium, 2009. ISBN 9788025457511.
- RICKE, Helmut. *Czech Glass 1945–1980/Design in an Age of Adversity*, Stuttgart: Arnoldsche Verlagsanstalt, 2008. ISBN 978-3-89790-217-6.
- RUHRNBERG, Karl. *Umění 20. století*. Köln: Tachen GmbH, 2000. ISBN 80-7209-521-8.
- ZHOŘ, Igor. *Proměny soudobého výtvarného umění*. Praha SPN, 1992. ISBN 80-04-25555-8.

Vedoucí bakalářské práce: **MgA. Irena Czepcová**
Ateliér Design skla

Datum zadání bakalářské práce: **1. prosince 2022**

Termín odevzdání bakalářské práce: **19. května 2023**

Mgr. Josef Kocourek, Ph.D.
děkan

---

prof. MgA. Petr Stanický, MFA
vedoucí ateliéru

Ve Zlíně dne 15. prosince 2022

PROHLÁŠENÍ AUTORA BAKALÁŘSKÉ / DIPLOMOVÉ PRÁCE

Beru na vědomí, že

- bakalářská/diplomová práce bude uložena v elektronické podobě v univerzitním informačním systému a bude dostupná k nahlédnutí;
- na moji bakalářskou/diplomovou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, zejm. § 35 odst. 3;
- podle § 60 odst. 1 autorského zákona má UTB ve Zlíně právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;
- podle § 60 odst. 2 a 3 mohu užít své dílo – bakalářskou/diplomovou práci - nebo poskytnout licenci k jejímu využití jen s předchozím písemným souhlasem Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše);
- pokud bylo k vypracování bakalářské/diplomové práce využito softwaru poskytnutého Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně nebo jinými subjekty pouze ke studijním a výzkumným účelům (tj. k nekomerčnímu využití), nelze výsledky bakalářské/diplomové práce využít ke komerčním účelům;
- pokud je výstupem bakalářské/diplomové práce jakýkoliv softwarový produkt, považuji se za součást práce rovněž i zdrojové kódy, popř. soubory, ze kterých se projekt skládá. Neodevzdání této součásti může být důvodem k neobhájení práce.

Prohlašuji, že:

- jsem na bakalářské/diplomové práci pracoval samostatně a použitou literaturu jsem citoval. V případě publikace výsledků budu uveden jako spoluautor.

Ve Zlíně dne: 3.5.2023

Jméno a příjmení studenta: NATALIE LEHNERTOVA'
podpis studenta

ABSTRAKT

Ve své bakalářské práci se věnuji tématu cenzury nahých těl v umění a snažím se přijít na to, kde je určena právě ona pomyslná hranice mezi pornografií a uměním s erotickým motivem. Mým cílem, jakožto reakcí na tohle téma, bylo vytvořit instalaci z plochých, skleněných obrazů. Motivem těchto obrazů je moje autorská koláž, jež do jisté míry evokuje dojem právě oné cenzury erotičnosti a měla by diváka přimět přemýšlet nad tím, jak nejen on sám, ale jak i celá společnost vnímá rozdíl mezi pornografií a erotickým uměním. Monumentální obrazy jsou rozděleny do tří velikostně identických ploch v kovovém rámu nainstalovaných v prostoru diagonálně za sebou. Při pohledu z určitého úhlu se obraz spojí v celek, avšak díky jeho průsvitnosti a vrstvení za sebou se může před našimi zraky také měnit.

Klíčová slova: koláž, erotika, akt, pornografie, cenzura, historie, tělo

ABSTRACT

In my bachelor's thesis, I deal with the topic of censorship of naked bodies in art and try to figure out where the imaginary border between pornography and erotic art is determined. My goal, as a response to this theme, was to create an installation of flat glass images with motif of my author's collage, which to a certain extent evokes the impression of censorship of eroticism and should make the viewer think about how the society perceives the difference between pornography and erotic art. The monumental images are divided into three identically sized areas in a metal frame installed in the space diagonally behind each other. When viewed from a certain angle, the image comes together as a whole, but thanks to its translucency and layering, it can also change in front of our eyes.

Keywords: collage, erotic art, nude, pornography, censorship, history, body

Chtěla bych zde velice poděkovat zejména vedoucímu ateliéru prof. MgA. Petru Stanickému M.F.A., vedoucí mé bakalářské práce MgA. Ireně Czepcové a také asistentce ateliéru MgA. Michaele Spružinové za odborné konzultace a velmi cenné rady, díky kterým jsem byla schopna tento projekt dovést do konce. Zároveň bych chtěla poděkovat MgA. Lubomíru Šurýnovi a panu Petru Neherovi za technickou pomoc při tvorbě konstrukce a tisků. Především jsem také velmi vděčná mojí rodině za obrovskou podporu a motivaci v průběhu celého studia a také všem mým ateliérovým kolegům, kteří byli ochotni mi podat pomocnou ruku při realizaci. V neposlední řadě velice děkuji také za oponenturu a konzultaci panu doc. Mgr. Art. Palovi Machovi.

Prohlašuji, že odevzdaná verze bakalářské/diplomové práce a verze elektronická nahraná do IS/STAG jsou totožné.

Ve Zlíně dne 19.5. 2023

Natalie Lehnertová

OBSAH

OBSAH.....	7
ÚVOD.....	9
TEORETICKÁ ČÁST.....	10
1 EROTIKA NEBO PORNOGRAFIE?.....	11
2 EROTIKA V UMĚNÍ.....	14
2.1 PRAVĚK.....	14
2.2 STAROVĚK.....	14
2.3 STŘEDOVĚK, NOVOVĚK.....	17
2.4 HISTORIE AKTU VE FOTOGRAFII.....	17
2.5 EROTICKÁ REVUE A EDICE 69.....	18
2.6 FOTOGRAFIE AKTU V ČESKU.....	20
2.7 SOUČASNOST.....	21
3 CENZURA AKTŮ V UMĚNÍ A BOJ PROTI NÍ.....	23
3.1 CENZURA UMĚNÍ V HISTORII.....	23
3.1.1 HIERONYMUS BOSCH A TIZIAN.....	23
3.1.2 MICHELANGELO BUONAROTTI.....	24
3.1.3 EDOUARD MANET.....	26
3.1.4 EGON SCHIELE.....	27
3.1.5 AMEDEO MODIGLIANI.....	28
3.2 CENZURA SOUČASNÉHO UMĚNÍ.....	29
3.2.1 ALENA KUPČIKOVÁ.....	29
3.2.2 „WOMEN IN CZECH PHOTOGRAPHY“.....	29
3.2.3 MICHAL REJZEK „HENRYK MREJZEK“.....	31
3.2.4 NATALIE LL.....	31
3.2.5 LUCIE ANNA PŘEROVSKÁ.....	32
3.2.6 MILAN KNÍŽÁK.....	32
3.3 CENZURA HISTORICKÉHO UMĚNÍ V SOUČASNOSTI.....	33
3.3.1 CENZURA NA SOCIÁLNÍCH SÍTÍCH.....	34
4 REŠERŠE.....	35
4.1 JINDŘICH ŠTYRSKÝ.....	35
4.2 BOHUMIL ŠTĚPÁN.....	36

4.3 SPENCER TUNICK.....	36
4.4 PETR JEDINÁK.....	36
4.5 MICHAL MACKŮ.....	37
PRAKTICKÁ ČÁST.....	38
5 KOLÁŽ.....	39
6 TECHNOLOGIE A VÝROBA.....	42
ZÁVĚR.....	45
SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY A INTERNETOVÝCH ZDROJŮ.....	46
SEZNAM OBRÁZKŮ.....	48

ÚVOD

Mým nejzásadnějším vyjadřovacím prostředkem byla vždy tvorba koláží, a proto jsem se rozhodla tento svůj zápal promítnout i do závěrečné bakalářské práce. Jedním z hlavních motivů mé tvorby je erotičnost v podobě nahých lidských těl a částí obličeje, často v kombinaci s lehkou nadsázkou, metaforami, či slovními hříčkami. Skrze tyto signifikantní znaky jsem si také zvolila název práce „Smysly a nesmysly“, jako odkaz na smyslnost spojenou s nahotou, vjemové smysly a na nesmyslnost v rámci slovních hříček. Mé koláže jsem vždy tvořila spontánně a automaticky, bez jakéhokoliv hlubšího významu. Byl to pro mne vždy pouze relaxační prostředek a únik od reality. Nicméně postupem času jsem si začala uvědomovat, že moje koláže skrývají mnohem hlubší význam, než jsem si původně myslela. Celou dobu se vlastně věnuji nějakému způsobu transformace, kdy z původně pornografických snímků vytvářím jakýsi druh umění s erotickým motivem. Začala jsem přemýšlet nad tím, kde je vlastně ta hranice mezi pornografií a uměním, kdo tu hranici určil a zda-li se tohle může vůbec nějak rozlišovat. Postupně jsem se pustila do bádání, pojednávajícím právě o tomto tématu a zároveň o cenzuře aktů v uměleckém prostředí, která naši společnost trápí už po staletí.

V následujících kapitolách teoretické části rozebereme právě onen rozdíl, mezi pornografií a uměním, jejich definice a pohled společnosti na jejich rozlišení. Podíváme se na historii a vývoj erotického umění od dávných dob až po současnost a hlavně také na cenzuru ve výtvarném umění z pohledu minulosti i dnešní doby a její význam. Dále pak představuji umělce, jejichž tvorba značně ovlivnila tu mou, a kteří jsou pro mne velice inspirativní, a nakonec v praktické části představuji svou tvorbu koláží spojenou s tímto projektem a zároveň zde zaznamenávám celkový vývoj tvorby mé bakalářské práce.

I. TEORETICKÁ ČÁST

1 EROTIKA NEBO PORNOGRAFIE?

O pojmu, jenž by jasně vystihoval rozdíl mezi uměním s erotickým motivem a pornografií se vedou spory již několik staletí. Umění jako takové má mnoho podob – výtvarné, řemeslné, literární, audiovizuální, atd., a prakticky ve všech těchto podobách se nám odjakživa objevovaly také sexuální motivy a nahota. Lidské tělo bylo odpradáвна oslavováno jako symbol krásy, jako něco božského a nejinak tomu je i dnes. Ovšem díky zcela přirozenému vývoji doby pohlížíme v současnosti na nahotu a erotiku poněkud tolerantněji, než kdy dřív. To, co bylo před sto lety označeno za pornografii by se z pohledu dnešní doby dalo nazvat erotickým uměním. Stejně tak jako to, co má dnes označení pornografie bude s velkou pravděpodobností označeno uměním právě za dalších sto let. Dalo by se tedy tvrdit, že rozlišení erotického umění a pornografie závisí na konkrétní době, ve které momentálně žijeme, žili jsme a budeme žít.

Definicí pornografie se zabývá Vladimír Poštulka hned v úvodní kapitole své publikace *Dějiny pornografie v datech*¹, z níž bych zde ráda citovala pár úryvků:

„Pařížská úmluva z roku 1910 hovoří o pornografii jako o „dílech necudného obsahu“.“²

„Malý encyklopedický slovník z roku 1972: „Pornografie je slovesný nebo obrazový výtvar, nemající jiný účel, než vzbuzovat sexuální vzrušení.“.“³

„Německý encyklopedický slovník z roku 1987: „Pornografie je vulgárně naturalistické a nemorální zobrazování pohlavního života v umění.“.“⁴

„Definice amerických právníků z roku 1987: „Pornografie je prezentace pouhého pohlavního aktu, jeho mechanismu, techniky a perverze, zatímco erotika odráží fyzickou i duchovní stránku lásky.“.“⁵

„Grolier Multimedia Dictionary z roku 1998: „Pornografií nazýváme všechna díla, jež předkládají publiku nevkusně zvýrazněné sexuální prvky a motivy.“.“⁶

---

1 POŠTULKA, Vladimír. *Dějiny pornografie*. V Praze: XYZ, 2007. ISBN 978-80-87021-30-9

2 Tamtéž, str. 10

3 Tamtéž, str. 10

4 Tamtéž, str. 11

5 Tamtéž, str. 12

6 Tamtéž, str. 12

Veškeré tyto výše uvedené definice obsahují mnoho společných znaků. Hovoří o pornografii jako o necudném, nevkusném, nemorálním a perverzním zobrazení sexuálních motivů, jejichž účel není jiný, než povzbudit lidské vzrušení, touhu a libido, a tudíž je pornografie považována za špatnou věc.

Avšak vizuální umění jako takové by mělo svými zobrazenými motivy a výrazovými prostředky působit cíleně na lidské pocity a emoce, vyvolat v nás duševní pohnutí a nějaký citový rozruch. Pozorujeme-li například portrét smějící se postavy, vyvolá v nás dojem radosti a štěstí. Zadíváme-li se naopak na portrét plačící postavy, vzbudí v nás pocity smutku a melancholie. Radost i smutek jsou naprosto přirozené a normální lidské pocity, stejně tak jako i pocit běžného sexuálního chtíce a touhy. Nemělo by se snad na všechny lidské pocity a emoce brát stejný ohled, ať už se jedná o pocity morální, či nikoliv?

Belgický historik umění Hans Maes ve své eseji „Umění a porno. Jasná hranice, nebo falešné dilema?“ polemizuje nad tím, proč by vlastně umění nemohlo být zároveň i pornografie a naopak. Opírá se zde o logické argumenty a příklady, a připouští, že pornografie a umění mohou být slučitelné v jeden celek.⁷

Z pohledu současnosti je velice těžké tuto eroticko-pornografickou hranici určit. Za umění můžeme v dnešní době označit takřka všechno kolem nás. Ale jak moc sexuální a erotický motiv tohle umění dnes musí obsahovat, aby bylo označeno za pornografii?

Kdybychom vystavili snímky velice detailního sexuálního styku v galerii, označíme tyto snímky jako porno, nebo jako umění? Otiskneme-li tyto stejné snímky například v pánském erotickém magazínu, bude na ně pohlíženo stejně?

Česká fotografka Sára Saudková se k tomuto tématu vyjádřila v rozhovoru pro FotoAparát.cz se slovy: „*Estetiku má každý posunutou jinak, na to naštěstí neexistují normy. [...] Někomu se líbí, když je akt takový, že obrysy těla sotva prosvítají skrze látku. A někdo to potřebuje údernější, aby to s ním něco udělalo. Ale mělo by to být něco, co snesete na zdi, aniž byste se za to styděla. V momentě, kdy se za fotku na zdi stydíte a zdráháte se ji ukázat návštěvám, rodičům, dětem, tak je k zamyšlení, jestli je to stále ještě akt.*“⁸

Při svém bádání jsem se setkávala s takřka totožným názorem ze všech stran, a sice, že názor na umění a pornografii je velice subjektivní záležitost a každý na tato témata pohlíží rozdílně.

Postavíme-li před obraz aktu deset lidí, devět z nich na něj může pohlížet jako na umění a jeden jej zase může považovat za pornografii. Anebo také naopak. Musíme brát v potaz, že každý

7 MAES, Hans. UMĚNÍ A PORNO. Jasná hranice, nebo falešné dilema? In: advojka.cz #21/2015 [online]. Dostupné z: <https://www.advojka.cz/archiv/2015/21/umeni-a-porno> [cit. 2023-05-18]

8 LECHNEROVÁ, Soňa. Sára Saudková – Akt. In: FotoAparát.cz, 2016 [online] Dostupné z: <https://www.fotoaparat.cz/clanek/tisk/1669/> [cit. 2023-05-18]

člověk je jiný, je jiného náboženství, jiného politického přesvědčení, každý vyrůstal v jiné sociálně-kulturní skupině a každý zastává jiný názor, co se umění a pornografie týče. Tvorba na pomezí těchto dvou hodnot je tak vnímána zcela individuálně, nejen z hlediska funkce a účelu daného díla. Z tohoto důvodu se domnívám, že pokus o určení té pro všechny správné definice, jež by vyjadřovala hranici mezi uměním a pornografií je z pohledu současnosti poněkud obtížné.

2 EROTIKA V UMĚNÍ

2.1 Pravěk

Umění a erotika se v naší společnosti stále objevuje už od prvopočátku naší civilizace. Výtvarné umění všech možných druhů, stejně tak jako i motivy nahoty a erotičnosti s ním spojené se již od pradávných dob neustále vyvíjí kupředu tak, že se s ním hojně setkáváme i v současnosti. Již v pravěku se začaly vyskytovat motivy aktu v umění, ať už vezmeme v potaz jeskyní nástěnné malby lidských postav, či dnes notoricky známé sošky Venuší, jež byly vytvořeny za účelem oslavy ženství a mateřství a považovaly se za symboly plodnosti tehdejší kultury. Vyznačovaly se především výrazným poprsím, stehny a mohutnými boky.

„Tématem prvních výtvarných děl bylo už od pravěku nahé lidské tělo, především tělo ženy. Na první pohled se zdá, že výtvarná zobrazení nahých těl nebo sexuálních témat nebyla chápána jako sexuální symboly, tyto artefakty byly vyrobeny spíše ke kultovním nebo náboženským účelům – a pravděpodobně se od nich nežádalo, aby sexuálně vzrušovaly. Nelze však zcela vyloučit ani jiné použití, mohly plnit i vedlejší funkci jako předměty stimulační.“⁹

2.2 Starověk

Existují zmínky taktéž o starověkém egyptském výtvarném umění, ve kterém se historicky poprvé objevily motivy sexuálního styku. Jedná se o kresby na papyru, pocházející z doby asi 1500 let př. n. l., které na tu dobu velmi explicitně vyobrazují souložící pár.¹⁰

V období Mezopotámie byla velice často zobrazována bohyně Ištar. Tehdejší symbol lásky, krásy a sexu (údajně předchůdkyně řecké bohyně Afrodity) byla výtvarně znázorňována s velice úzkým pasem a s výraznými boky a prsy, které mnohdy držela ve svých dlaních.¹¹

Starověké Řecko je vnímáno jako prvopočátek naší evropské civilizace. Z této doby pochází nespočet doslova nadčasových uměleckých děl, kterými se lidstvo inspirovalo v následujících tisíciletích. Hlavním tématem tehdejšího mistrovského sochařství byla právě nahá lidská těla, tentokrát však primárně mužská. Snahou o dokonalou anatomii dávali na obdiv krásu mladého těla plného života a síly. *„V antickém Řecku byla nahota chápána jako něco samozřejmého, často nebyla vůbec spojována se sexem. Studenti se učili nazi, atleti závodili nazi, vojáci bojovali nazi. To*

9 POŠTULKA, Vladimír. *Dějiny pornografie*. V Praze: XYZ, 2007. ISBN 978-80-87021-30-9 str. 16

10 Tamtéž, str. 18

11 RYVOLA, Aleš (2010). *Akt ve výtvarném umění*. Bakalářská práce. Univerzita Karlova v Praze, Pedagogická fakulta, Ústav profesního rozvoje pracovníků ve školství, Praha. Vedoucí práce: PhDr. Jan Šmíd, Ph.D. [online] In: https://dspace.cuni.cz/bitstream/handle/20.500.11956/28720/BPTX_2009_2_11410_OSZD001_258173_0_88136.pdf?sequence=1&isAllowed=y [cit. 2023-05-18] str.11

trvalo prakticky až do začátku našeho letopočtu.¹² Za zmínku jistě stojí například socha Doryforos, Diskobolos, či kolos Rhodský, jeden z původních sedmi divů světa.

Kromě nespočtu mužských soch musíme zmínit také asi nejznámější antickou sochu zobrazující ženu, a tou je Afrodita z Knidu. Tato socha, pocházející z doby kolem roku 360 př.n.l., byla tehdy považována za nejkrásnější sochu na světě. Její autor Praxiteles byl vůbec prvním, kdo vytvořil nahou realistickou sochu ženy v životní velikosti. Afrodita se v řecké mytologii jeví právě jako symbol lásky a sexuality.

Obr. 1 *Doryforos*, Polykleitos (cca 440 př.n.l.)

Obr. 2 *Afrodita z Knidu*, Praxiteles (cca 360 př.n.l.)

V antickém Římě se akt z uměleckého prostředí poněkud vytrácí, postavy se zobrazovaly z větší míry zahalené. Avšak z tohoto období se nám dochovaly raritní nástěnné malby z italského města Pompeje. Městský komplex zaniklý po erupci sopky Vesuv v roce 79 n. l., znovu objevený až v 18. století skrýval mnoho nástěnných maleb a fresek s explicitními erotickými motivy. Archeologové se domnívali, že budovy s těmito sexuálními výjevy sloužily jako veřejné domy, avšak později vyšlo najevo, že tyto fresky zdobily přepychová sídla tamějších obyvatel vyšší třídy, a místnosti, v nichž se nalézaly tyto „pornografické“ malby, byly určené pro zábavu a pohoštění

12 POŠTULKA, Vladimír. *Dějiny pornografie*. V Praze: XYZ, 2007. ISBN 978-80-87021-30-9 str.20

návštěv. Z dnešního úhlu pohledu by se tato díla dala nazvat jako vyloženě hardcorová. V 19. století bylo rozhodnuto, že obscénní a oplzlé vykopávky z Pompejí budou uloženy v muzeu do zvláštní místnosti, kam bude vstup povolen pouze výjimečně.¹³

Obr. 3 Nástěnné malby v domě Lupanar, Pompeje

Nesmíme opomenout taktéž východní výtvarnou kulturu. Starověká Čína a Indie přistupovaly k sexuálním motivům taktéž velmi otevřeně. Někdy ve 4. století napsal Indický mnich knihu pojednávající o sexu a rozkoši – Kámasútra. Tato kniha obsahovala velice explicitní a názorné ilustrace sexuálních poloh, jež by se z dnešního hlediska mohly taktéž jevit jako hardcorové. V indických chrámech se dochovalo též mnoho reliéfů zobrazujících sexuální styk ve velmi vynalézavém pojetí.¹⁴

2.3 Středověk, novověk

S erotickými motivy v umění se setkáváme dále i ve středověku a taktéž i v novověku. Nejvýznamnější malířští a sochařští mistři té doby, jako například Hieronymus Bosch, Tizian, Michelangelo Buonarroti, Francisco Goya, Edouard Manet a mnoho dalších tvořili díla inspirovaná aktem a lidskou sexualitou. V minulém století tvořil například Egon Schiele, či Amedeo Modigliani, jež byli taktéž inspirovaní ženským tělem, jakožto oslavou a symbolem krásy. Konkrétní díla těchto autorů, jež prošli určitou cenzurou, ať už církevní nebo společenskou si představíme v následující podkapitole o historii cenzury v uměleckém prostředí.

¹³ POŠTULKA, Vladimír. *Dějiny pornografie*. V Praze: XYZ, 2007. ISBN 978-80-87021-30-9 str.26, 83, 92

¹⁴ Tamtéž, str.30, 33

2.4 Historie aktu ve fotografii

Důležitým milníkem v oblasti historie erotiky a aktu v umění je bezpochyby vynález fotografie, jehož vznik sahá až do první poloviny 19. století, kdy francouzský vynálezce Nicéphore Niépce začal experimentovat se sloučeninami stříbra a stal se tak průkopníkem této technologie. Jeho nástupce Louis Daguerre v tomto vývoji pokračoval a dodnes je znám především jako historicky první fotograf, který na snímku zachytil člověka.

Tuto neustále se zdokonalující technologii začali hojně využívat také malíři ve svých ateliérech. Aby jim model nemusel celé hodiny pózovat při tvorbě obrazu, vytvářeli tak jejich fotografické snímky (tzv. Académies) v různých polohách, které jim poté sloužily jako studie anatomie a jako předloha. Od poloviny 19. století se tak začaly vyskytovat nejen běžné fotografie, ale také stylizované fotografie ženských aktů, jež mnohdy obsahovaly i mírně pornografické prvky. První takovéto pornografické snímky byly od roku 1850 zabavovány anglickou policií. V témže roce vyšel v Anglii také oficiální slovník Oxford English Dictionary, v němž se zcela poprvé objevila definice slova pornografie, jež zněla následovně: „*Pornografie je popisování a zobrazování prostitutek a obscénních situací či detailů.*“¹⁵

O dva roky později vyšel ve Francii zákon, který přiměl veškeré veřejně šířené fotografie k registraci na ministerstvu vnitra. Tento zákon se však nevztahoval na výše uvedené „Académies“, tedy snímky „umělecké“.¹⁶

2.5 Erotická revue a Edice 69

Obrovský vliv na erotické umění nejen v Evropě, ale i mimo ni měl dozajista směr zvaný surrealismus, jenž propagoval volnomyšlenkářství, svobodu slova, absurditu, odklon od reality a osvobození od jakýchkoliv předsudků a morálních hodnot. Kvůli těmto svérázným filosofickým názorům se surrealisté setkávali s opovržením od široké konzervativní společnosti a bylo na ně pohlíženo jako na rebelanty. Tohle umělecké hnutí se samozřejmě rozšířilo i do tehdejšího Československa a ve 30. letech zde vznikla surrealistická skupina ČSR. Jedním z hlavních představitelů této skupiny byl výtvarník Jindřich Štyrský, na jehož popud mezi lety 1930-33 vycházela postupně ve třech svazcích Erotická revue.¹⁷ Jednalo se o sborníky textů, veršů, úvah a různých záznamů se značně sexuální a pornografickou tematikou. Z velké části se skládaly z

15 POŠTULKA, Vladimír. *Dějiny pornografie*. V Praze: XYZ, 2007. ISBN 978-80-87021-30-9 str. 98, 99

16 Tamtéž, str. 98, 99

17 *Erotická revue 1-3*. Praha: Torst, 2011. ISBN 978-80-7215-411-1

překladů francouzských erotických textů z 18. a 19. století, doplněné o lechtivé pasáže českých spisovatelů a básníků, jako například Vítězslava Nezvala, či Jaroslava Seiferta.

Ovšem o něco málo důležitější, než tyto texty jsou ilustrace ve sborníku obsažené, a které celému dílu značně dominují. Zejména se jedná o jednoduše stylizované kresby v lince s erotickým motivem od české malířky Toyen, vlastním jménem Marie Čermínová. Do té doby nezveřejněné kresby, jejichž většina pochází z její rané tvorby z poloviny 20. let 19. století byly použity právě jako nezávislé ilustrace ve všech třech ročnících *Erotické revue*.

Hlavním tématem těchto kreseb jsou nahé ženy, jež se střídají v mnoha polohách a sexuálních aktivitách. Ženy onanující, či oddávající se lesbickému styku, jsou mnohdy doplněny o monumentální falus, který zde zastupuje mužskou část. Velikostní rozdíly mezi ženami a mužskými údý zde ve většině případů působí velmi surreálním, až absurdním a komickým dojmem, ale zároveň jsou však velmi smyslné a vyzařují značnou dávku sexuální touhy a rozkoše. Dle mnohých těmito kresbami autorka vyjadřovala svou homosexuální orientaci a silné feministické postoje.¹⁸

Obr. 4 *Snící dívka*, Toyen (1932)

18 KÚSTKOVÁ, Eliška (2014). *Erotika v tvorbě Toyen a Jindřicha Štyrského*. Bakalářská práce. Masarykova univerzita, Filozofická fakulta, Brno. Vedoucí práce: Mgr. Pavel Křepela. [online] Dostupné z: <https://is.muni.cz/th/nai6c/Eliska.pdf> [cit. 2023-05-18]

Právě Jindřich Štyrský byl hlavním zakladatelem a propagátorem jak Erotické revue, tak zanedlouho později i celé Edice 69, jež vycházela od roku 1931 do roku 1933. Edice 69 se skládá z několika na sobě nezávislých tiskovin opět se značně sexuálními a pornografickými motivy. Nesmím opomenout například publikaci s názvem *Sexuální nocturno*¹⁹ od již výše zmíněného Vítězslava Nezvala, jež obsahuje Štyrského lechtivé, absurdně vyhlížející koláže. Nicméně nejdůležitějším dílem celé Edice 69 je bezpochyby erotická, surrealistická báseň Emilie přichází ke mně ve snu²⁰, sepsána právě Jindřichem Štyrským. Významnou součástí této tenké, avšak velmi významné publikace jsou Štyrského autorské snové koláže se silným pornografickým obsahem. Výjevy mužů a žen, necenzurovaně oddávajících se heterosexuálnímu, homosexuálnímu, orálnímu pohlavnímu styku, masturbaci a jiným druhům sexuální rozkoše, které se odehrávají na neurčitých místech, jako například na hvězdné obloze. Celkové působení oněch výjevů však stále vyznačuje velmi smyslně, až absurdně fantasticky.²¹

Jak Erotická revue, tak i Edice 69 se svým výtvarně pornografickým obsahem řadí mezi nejvýznamnější umělecké skvosty nejen Československé meziválečné avantgardy, ale světového erotického umění celkově.

2.6 Fotografie aktu v Česku

Na počátku 20. století se však výskyt aktu ve fotografii začal stávat jakými oficiálním uměleckým žánrem, za jehož rozvoj se bezpochyby zasloužil i světoznámý český fotograf František Drtikol. Od jeho původního pozdně secesního stylizování postupně přešel ke kubistickému pojetí a tvořil ženské akty v kombinaci s ostrými geometrickými tvary, vlnovkami a hrou světla a stínů. Jeho nejvýznamnější díla pochází z konce 20. let, avšak z dnešního pohledu nejsou tyto fotografie nikterak vulgární. Naopak, svou estetičností, uměleckou stylizací a něžným přístupem ke kráse ženského těla se jeví jako velmi nadčasové. Uvedl, že pohlíží na nahotu jako na dílo boží, že Bůh nás všechny stvořil k obrazu svému, nahota je přirozená, samozřejmá a krásná a v tomto jsme si všichni lidé rovni.²²

V době socialistického režimu bylo umění aktu a erotiky v naší zemi přísně cenzurováno, a proto byli výtvarníci nuceni těchto motivů užívat velmi střídmě, takřka vůbec. Jedním z předních

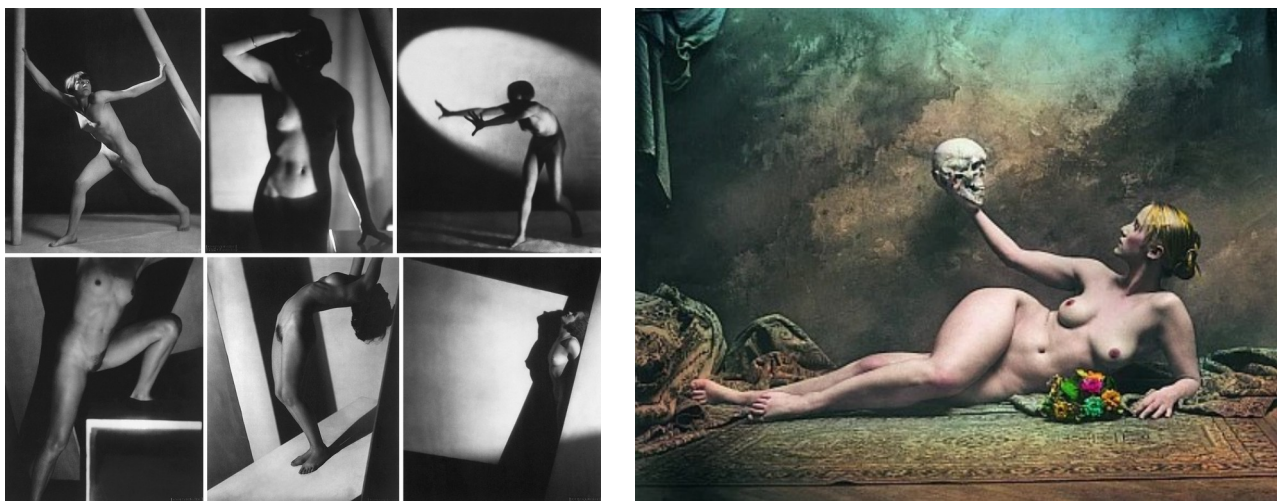
19 NEZVAL, Vítězslav. *Sexuální nocturno: příběh demaskované iluze*. Praha: Torst, 2001. ISBN 80-7215-157-6

20 ŠTYRSKÝ, Jindřich. *Emilie přichází ke mně ve snu*. Praha: Torst, 2001. ISBN 80-7215-146-0

21 Viz. kapitola 4.1

22 RYVOLA, Aleš (2010). *Akt ve výtvarném umění*. Bakalářská práce. Univerzita Karlova v Praze, Pedagogická fakulta, Ústav profesního rozvoje pracovníků ve školství, Praha. Vedoucí práce: PhDr. Jan Šmíd, Ph.D. [online] In: https://dspace.cuni.cz/bitstream/handle/20.500.11956/28720/BPTX_2009_2_11410_OSZD001_258173_0_88136.pdf?sequence=1&isAllowed=y [cit. 2023-05-18] str. 23, 24, 25

českých výtvarníků, kterého v druhé polovině 20. století cenzura také postihla je Jan Saudek. Jeho typický a nezaměnitelný rukopis se projevuje takřka ve všech jeho ateliérových snímcích. Jeho hlavním tématem jsou ženy, ženské tělo a oslava jejich krásy.²³

Obr. 5. *Akty*, František Drtikol

Obr. 6 *Slovanská dívka se svým otcem*, Jan Saudek (1998)

Kromě Jana Saudka zde musím jistě zmínit i dalšího významného českého fotografa aktů Miloslava Stibora, jehož hlavní tvorba spadá do období 60. a 70. let. Jeho signifikantním prvkem byla hra stínů na nahém ženském těle, která výsledným snímkům dodává svůj specifický nádech intimity a tajemnosti. Nerada bych opomenula také fotografa Roberta Vana, který po emigraci v 60. letech působil ve Spojených státech. Na rozdíl od jeho výše zmíněných kolegů se Robert Vano zabývá zejména aktem mužským.

Ze současně působících fotografů, kteří se zabývají uměleckým zpracováním nahého těla bych zde ráda uvedla například Adolfa Ziku, Jiřího Růžka, či Antonína Tesaře.

2.7 Současnost

V 90. letech 20. století dostává erotika v umění mnohem větší prostor a svobodu. S příchodem nových technologií a kulturního smýšlení západních zemí mají čeští výtvarníci mnohem

²³ RYVOLA, Aleš (2010). *Akt ve výtvarném umění*. Bakalářská práce. Univerzita Karlova v Praze, Pedagogická fakulta, Ústav profesního rozvoje pracovníků ve školství, Praha. Vedoucí práce: PhDr. Jan Šmíd, Ph.D. [online] In: https://dspace.cuni.cz/bitstream/handle/20.500.11956/28720/BPTX_2009_2_11410_OSZD001_258173_0_88136.pdf?sequence=1&isAllowed=y [cit. 2023-05-18] str. 26, 27

větší rozmach a volnost nejen na klasické umělecké scéně, ale i ve všech dalších oblastech multimédií, jako například grafický design, či audiovizuální tvorba. Oprošťují se od konzervativního smýšlení a nahota v umění již není tak tabuizována. Setkáváme se s ní denně v reklamách, tisku, filmech, na internetu, prakticky všude a je volně dostupná komukoliv. Dnešní doba je co se týče erotiky a sexuality velice otevřená, zobrazování nahoty již není tak šokující jako dřív, a proto se může zdát, že umělecké akty v současnosti mohou velice úzce hraničit právě s pornografií, jak jsem již zmiňovala ve výše uvedené kapitole.

3 CENZURA AKTŮ V UMĚNÍ A BOJ PROTI NÍ

3.1 Cenzura umění v historii

Od dob pravěku byla erotika a témata s ní spojená stále chápána jako velmi liberální, běžná a vůbec nebyla přijímána s odporem. „*Je třeba uznat, že sex byl v tehdejších dobách považován za zcela běžnou činnost, nevyžadoval intimitu a neměl ani sebemenší znaky skandálního zabarvení. Spíše, než hřích to byl obřad.*“²⁴

Avšak od počátku druhého tisíciletí našeho letopočtu v Evropě postupně docházelo k radikálním změnám, jež byly zapříčiněné masivním šířením křesťanství v podobě křížových výprav. Křesťané bojovali proti všem podobám hříchu, proti pokleslé morálce a sexuální motivy byly považovány za odpor k Bohu. Nicméně chování církve bylo plné protikladů. Na jednu stranu byla propagována neposkvrněnost a dobré mravy souznící s Bohem, ale na druhou stranu církev tolerovala například prostituci, cizoložství a bigamii panovníků.²⁵ Zajímavý je také postoj církve vůči zobrazování nahoty. Díla s těmito motivy, ať už umělecká, či literární vzbuzovala veliké pohoršení a nelibost. Paradoxně by ale křesťanství mělo k obnaženému lidskému tělu přistupovat otevřeněji a s porozuměním, neboť nahota je přirozená a nahé lidské tělo je umění – umění vytvořeno Bohem.

Od 14. století se boj o svobodu sexuálního slova a cenzura stává mnohem běžnější, než kdy dříve. I ti nejlepší mistři středověku a novověku, kteří stvořili svá nejokázalejší, velkolepá díla, jež se v dnešní době pyšní nevyčísitelnou hodnotu se taktéž nevyhnuli opovržení a nepochopení ze strany církve a křesťanské společnosti.

3.1.1 Hieronymus Bosch a Tizian

Jedním z těchto mistrů byl i holandský malíř Hieronymus Bosch a jeho nejvýznamnější životní dílo s názvem Zahrada pozemských rozkoší. Ačkoliv tento oltářní triptych zachycuje biblické výjevy, vzbudil během svého vzniku obrovské pohoršení a nepřízeň společnosti, zejména kvůli své střední části, jež symbolicky zachycuje pozemský život v podobě desítek nahých postav, oddávajících se rozmanitým sexuálním hrátkám a nejrůznějším smyslným erotickým aktivitám.²⁶

24 POŠTULKA, Vladimír. *Dějiny pornografie*. V Praze: XYZ, 2007. ISBN 978-80-87021-30-9 str. 17

25 Tamtéž, str. 34, 35

26 Tamtéž, str. 47

Odporu ze strany církevních hodnostářů se nevyhnul ani italský renesanční malíř Tizian a jeho obraz *Venuše Urbinská*, na němž leží nahá mladá žena, která si jednou rukou drží svůj klín a vzbuzuje tak dojem masturbace.²⁷

Obr. 7 *Zahrada pozemských rozkoší*, Hieronymus Bosch (1503-4)

Obr 8. *Venuše Urbinská*, Tizian (1532-34)

3.1.2 Michelangelo Buonarroti

Za umělce, jehož obrovské množství děl lze bezpochyby označit jako „zcenzurované“ musíme s jistotou uvést italského malíře a sochaře vrcholné renesance, Michelangela Buonarrotiho. Na počátku 16. století vytvořil jednu ze svých nejvýznamnějších mistrovských soch, a

²⁷ POŠTULKA, Vladimír. *Dějiny pornografie*. V Praze: XYZ, 2007. ISBN 978-80-87021-30-9 str. 52

pravděpodobně nejznámější sochu v historii vůbec – David. Ačkoliv tento výtvarný dílo opět zobrazuje biblický motiv, a sice budoucího krále Davida, těsně před soubojem s Goliášem, tak se také neobešel bez despektu a pohrdání ze strany církve. Vyobrazení zcela nahého Davida vzbudilo pobouření natolik, že se církev zasadila o to, aby byly jeho intimní partie zakryty fíkovým listem. Tento list byl ze sochy odstraněn až ve 20. století.²⁸

Další nepřijemné pohoršení vzbudila Michelangelova rozsáhlá freska Poslední soud, jejímž motivem je opět biblický námět. Setkáme se zde s anděly, apoštoly a nejrůznějšími svatořečenými postavami, avšak téměř všechny tyto figury byly autorem namalovány zcela nahé, bez jakékoliv známky studu. „Mnohými představiteli církve byla freska považována za obscénní, neboť na ní bylo velmi mnoho nahých mužů s explicitně vyobrazenými genitáliemi. Ženy měly pohlaví většinou zakryté a žádná z postav nebyla doslova zachycena v sexuální situaci.“²⁹

Tehdejší nastupující papež Pavel IV. měl údajně v úmyslu kvůli nahotě a obscénnosti odstranit ze Sixtinské kaple celou fresku. Nakonec však církevní sněm biskupů v Trentu celou záležitost projednal a rozhodl, že budou všechny obnažené postavy na fresce přemalovány a jejich choullostivá místa zahaleny do drapérie. „Tento čin měl značný vliv na katolické myšlení ohledně vizuální výtvarné propagandy, a tak po vzoru Sixtinské kaple byla nahota zahalena i jinde.“

Cenzura nahoty na obraze Poslední soud trvala až do roku 1994, kdy byla přimalovaná roucha odstraněna restaurátory.³⁰

Obr. 9 *Poslední soud*, Michelangelo Buonarotti (1541)

28 POŠTULKA, Vladimír. *Dějiny pornografie*. V Praze: XYZ, 2007. ISBN 978-80-87021-30-9 str. 48

29 Tamtéž, str. 52

30 KOVÁČ, Peter. *Skandál, nebo umění? Cenzurování Michelangelova Posledního soudu ve vatikánské Sixtinské kapli*. In: stavitele-katedral.cz [online] Dostupné z: <http://www.stavitele-katedral.cz/skandal-nebo-umeni-cenzurovani-michelangelova-posledniho-soudu-ve-vatikanske-sixtinske-kapli/> [cit. 2023-05-18]

3.1.3 Edouard Manet

„Tehdejší tradice, zavedená Akademií, velela zobrazovat ženské akty pouze v rámci historické, alegorické či mytické malby. Ženy byly malované jako ideály krásy a něžnosti, obrazy, v nichž se objevovaly, byly kýčovitě a přestylizované.“³¹ V 19. století se nám však objevuje nový umělecký směr realismus, který oproti předchozím směrům dává přednost výjevům z běžného reálného života. Mezi tyto realistické motivy patří i ty negativní a nemorální, a tak se zde setkáváme i s vyobrazením například alkoholismu, nebo prostituce.

Zde musíme zmínit francouzského malíře Edouarda Maneta a jeho obraz *Olympia*. Po vzoru Tiziana vytvořil kompozičně velmi podobný, eroticky laděný portrét, který ovšem po svém vystavení v roce 1865 vyvolal obrovský skandál ze strany široké veřejnosti. Obraz v sobě skrývá mnoho symbolických prvků, jako například černá stužka kolem krku, květina ve vlasech, napůl vyzutý střevíc; a tak bylo takřka jisté, že se jedná o vyobrazení prostitutky. Nejvíce však diváky pobouřil její svůdný a odvážný pohled.³²

Obr. 10 *Olympia*. Edouard Manet (1863)

31 GOUEL, Zia. *Manetova Olympia: Facka nabubřelým akademikům a pokrytecké společnosti*. In: hsnm.cz [online]. 2.10. 2012 [cit. 2023-05-18]. Dostupné z: <https://hsnm.cz/2012/10/02/manetova-olympia-facka-nabubrelym-akademikum-a-pokrytecke-spolecnosti/>

32 Tamtéž

Nebylo to však poprvé, co Manet pohoršil společnost uměleckým zobrazením prostitutky. Již o dva roky dříve namaloval jeden ze svých nejznámějších obrazů *Snídaně v trávě*, který popisoval piknikovou scénu v lese, v níž jsou dva odění muži ve společnosti dvou žen, jedné nahé a jedné oděné pouze v košilce. Podle všeho se i v tomto případě jednalo o kurtizány a řada kritiků obviňovala Maneta ze šíření pornografie.³³

3.1.4 Egon Schiele

Dalším významným malířem, kterého bych zde chtěla zmínit a jenž byl taktéž označován za propagátora pornografie je Egon Schiele. V tomto případě se velice těžko uvádí pouze jedno jeho stěžejní erotické dílo, neboť takřka celá Schieleho tvorba je provázána nahotou, sexualitou a obscénními motivy. Byl těmito tématy naprosto posedlý, jeho kresby i malby popisovaly zcela surovou a drsnou nahotu, nebál se detailně znázorňovat jak mužské tak i ženské pohlavní orgány i nejrůznější spletité erotické polohy. Právě to nejvíce pobuřovalo širokou veřejnost v Čechách i v Rakousku, načež byl poté obviněn z „nemorálnosti“ a následně odsouzen k vězeňskému trestu. V Schieleho tvorbě se taktéž objevují i malby a kresby náctiletých slečen, což byl jeden z hlavních důvodů jeho uvěznění a následného zkonfiskování jeho děl.³⁴

Obr. 11 *Ležící ženský akt s roztaženými nohama*, Egon Schiele (1914)

33 POŠTULKA, Vladimír. *Dějiny pornografie*. V Praze: XYZ, 2007. ISBN 978-80-87021-30-9 str. 104

34 STEINER, Reinhard. *Egon Schiele: 1890-1918 : umělcova půlnoční duše*. Vydání druhé. Přeložil Lola TELTSCHEROVÁ. V Praze: Slovart, 2019. ISBN 978-80-7529-817-1

3.1.5 Amedeo Modigliani

V prosinci 1917 se v Paříži v galerii u Weillové konala výstava italského malíře Modiglianiho. Ve výloze oné galerie nechal autor nainstalovat monumentální ženský akt, aby tak upoutal kolemjdoucí návštěvníky a případné kupce, či sběratele umění. Bohužel však přímo přes ulici naproti galerii se nacházelo policejní komisařství. Místní strážce zákona vystavený obraz nahého ženského těla natolik pobouřil, že se rozhodli proti exhibici zakročit. Během vernisáže byla majitelka galerie předvolána na policii a pod hrozbou konfiskace byla nucena výstavu ihned zrušit, deinstalovat vystavené obrazy a vyvést z výstavní síně všechny návštěvníky. Modiglianiho díla byla tamní policií označena za „*neúnosný přestupek proti mravopověstnosti*“.³⁵

Obr. 12 *Ležící akt*, Amedeo Modigliani (1917)

Umělců, kteří byli odmítnuti, či trestáni za svá díla, jež zobrazovala nahotu a erotičnost bylo v historii mnoho. Snažila jsem se zde popsat alespoň pár nejvýznamnějších příkladů z oblasti západní Evropy a ty nejzásadnější důvody, proč tato cenzura aktů v dějinách probíhala.

³⁵ KOVÁČ, Peter. *Skandály v umění: Zakázaná výstava aktů v Paříži v prosinci 1917*. In: stavitele-katedral.cz [online]. Dostupné z: <http://www.stavitele-katedral.cz/skandaly-v-umeni-zakazana-vystava-aktu-v-parizi-v-prosinci-1917/> [cit 2023-05-18].

3.2 Cenzura současného umění

Ačkoliv se to zdá neuvěřitelné, tak i v dnešní době, v 21. století se i nadále setkáváme s cenzurou nahoty a její kritikou v uměleckém prostředí. Cenzura ze strany nejvyšších církevních hodnostářů oproti předchozím staletím poklesla na minimum. Veřejné popisování naší sexuality se stává už zcela běžnou věcí, dokonce i současný papež František vyjádřil svou podporu například homosexuálním sňatkům. Ale i skrze to všechno se stále objevují konzervativní skupiny lidí, kteří se zobrazením nahoty a sexuality nesouhlasí, byť se stále pohybujeme v ryze výtvarném prostředí.

3.2.1 Alena Kupčíková

Alena Kupčíková se již od roku 2000 zabývá tvorbou obrazů, jejichž hlavním motivem jsou nahé ženy, nejen v něžných, ale i více explicitně erotických pózách. Velice pozoruhodná a unikátní je však výtvarná technika, kterou autorka používá, a sice že portréty obnažených žen jsou tvořeny pouze z ženského pubického ochlupení. Velice jemné reliéfy z chloupků jsou detailně sestaveny a lepeny jeden za druhým tak, aby představovaly siluetu ženského těla. Ze začátku tvořila obrazy z vlastního ochlupení, nicméně posléze oslovila i své kamarádky, rodinu a známé, a poté i náhodné kolemjdoucí, aby jí svým ochlupením přispívaly i jiné ženy. Postupem let tak vznikl celý cyklus těchto obrazů s názvem Chlupatice.

V roce 2002 se s těmito obrazy zúčastnila první přelomové výstavy s názvem „Mladé maso“, která se konala v Praze v domě U Zlatého prstenu. Bohužel se však setkala s opovržením a znechucením ze strany diváků. O rok později, v roce 2003 Alena Kupčíková získala prestižní mezinárodní cenu LVMH – Louis Vuitton-Moët Hennessey právě díky obrazům z cyklu Chlupatice. Cenu, která se udělovala ve Francii, jí měla předat tehdejší první dáma Francie Bernadette Chirac. Ta však odmítla tuto cenu na slavnostním ceremoniálu osobně odevzdat do rukou autorky právě kvůli již zmíněné technice a materiálu, jenž autorka na obrazech použila. Následující výstava, uspořádaná na počest výherců, se po tomto skandálu celkově zrušila.³⁶

3.2.2 „Women in Czech photography“

O tom, že cenzura na poli moderního umění rozhodně není mrtvým artefaktem jsme se mohli přesvědčit díky kauze, která se rozpoutala ohledně výstavy „Women in Czech photography“, jež se uskutečnila na konci dubna roku 2010 v Berlíně v galerii Kleisthaus. Trojice uznávaných

---

36 MÍŠKOVÁ, Jana (2016). *Cenzura umění v 21. století*. Bakalářská práce. Masarykova univerzita, Filozofická fakulta. Brno. Vedoucí práce: doc. PhDr. Alena Pomajzlová, PhD. [online]. Dostupné z: https://is.muni.cz/th/nuxoy/cenzura_umeni_v_21._století.pdf [cit. 2023-05-18]. Str. 15, 16, 17

českých fotografek Tereza Vlčková, Míla Preslová a Dita Pepe uspořádala expozici svých autorských snímků, které však velmi pobouřily provozovatele výstavní síně. Ti některé z vystavených fotografií označili za dětskou pornografii a donutili autorky, aby tyto prvky odstranily, jinak bude celá výstava zrušena. Největší rozruch zástupců galerie vzbudily fotografie Preslové, na kterých je na červeném pozadí zachycen její choulící se syn, jenž má viditelné pouze semknuté končetiny a temeno hlavy. Autorčiným záměrem bylo zobrazení jejího syna jako „živé koule něčeho láskyplného“ a tak byla doslova v úděsu, když byly tyto nevinné snímky nařčeny z dětské pornografie. Totožné obvinění postihlo i druhou z vystavujících autorek Terezu Vlčkovou kvůli snímku její sestřenice ve spodním dílu plavek, jehož námětem opět byla pouze dětská čistota a naivita.³⁷

Obr. 13 *Autoportrét*, Alena Kupčíková (2008)

Obr. 14 *Červená*, Míla Preslová (2010)

37 ČTK (2010). *Berlín nařkl české fotografky z dětské pornografie*. In: tyden.cz [online] 23.4. 2010 [cit. 2023-05-18]. Dostupné z: https://www.tyden.cz/rubriky/kultura/vytvarne-umeni/berlin-narkl-ceske-fotografky-z-detske-pornografie_166517.html

3.2.3 Michal Rejzek „Henryk Mrejzek“

Český fotograf Michal Rejzek, tvořící pod pseudonymem Henryk Mrejzek v roce 2010 uspořádal výstavu svých erotických aktů s názvem „XXX 1-0-1“ v pražském klubu Rock Café. Výstava však byla pouhé dva dny po otevření oficiálně zrušena na popud majitele klubu. Uvedl, že vystavovat umělecké akty jim nevadí. To co vadí je pornografie. Konkrétní snímek, který vyvolal největší pobouření a který údajně překročil hranici mezi erotikou a pornografií byl ten, jenž zobrazoval detail penisu těsně před zasunutím do ženských úst. Sám autor však označení pornografie odmítl se slovy, že si sám prošel autocenzurou a vybral pouze snímky erotické, nikoliv pornografické. Připustil však, že každý má tyto hranice nastavené jinak.³⁸

3.2.4 Natalie LL

Další nechvalně známá kauza týkající se cenzury nahoty v umění se odehrála v Krajské galerii výtvarného umění ve Zlíně. V roce 2014 zde byla ze strany politiků uzavřena výstava polské umělkyně Natalie LL, jejíž vystavená tvorba ze 70. let s tématem sexuality a erotiky byla označena za extrémně vulgární a pornografickou. Největší rozruch vzbuzovala instalace v podobě nápisu *Natalia ist sex*, složená z desítek malých fotografií, na nichž je autorka detailně zachycena při souloži se svým manželem. Jinde na světě však s vystavením svých provokativních snímků problémy neměla.³⁹

Obr 15 *Natalia ist sex*, Natalia LL (1974)

38 BEZR, Ondřej (2010). *Penis před zasunutím do úst rozhodl o zrušení fotografické výstavy*. In: idnes.cz [online]. 7.4. 2016 [cit. 2023-05-18]. Dostupné z: https://www.idnes.cz/kultura/vytvarne-umeni/penis-pred-zasunutim-do-ust-rozhodl-o-zruseni-fotograficke-vystavy.A100504_123026_vytvarneum_ob

39 LIBIGER, Milan; FUKSOVÁ, Jana (2014). *Nápis z fotek souložícího páru vadil politikům, výstava skončila*. In: idnes.cz [online]. 15.8. 2014 [cit. 2023-05-18]. Dostupné z: https://www.idnes.cz/zlin/zpravy/vedeni-zlinskeho-kraje-zavrelo-vystavu-polske-fotografky-natalie-ll.A140815_2090790_zlin-zpravy_ras

3.2.5 Lucie Anna Přerovská

Ráda bych zde zmínila další předčasně zrušenou výstavu zobrazující akty, a sice výstavu snímků české fotografky Lucie Anny Přerovské z roku 2017 v Havířově ve výstavním prostoru Maryčka v Kulturním domě Petra Bezruče. Ředitelka Městského kulturního střediska své rozhodnutí odůvodnila tím, že kvůli nevhodnosti aktů nebyla tato výstava schválena, poněvadž uvedená výstavní síň je permanentně otevřena a prochází kolem ní děti. I když s rozhodnutím ředitelky souhlasilo mnoho rodičů, na stranu autorky Přerovské se postavily desítky umělců, kteří danému rozhodnutí odporují.

Zmíněná galerie již v minulosti vystavovala akty, avšak dle ředitelky byla dříve vystavovaná díla „decentněji zpracovaná“ a hodlá zde již vystavovat pouze díla vhodná pro děti.⁴⁰

Obr 16 *Ze série ilustrací k Nové Bibli*, Milan Knížák (1990)

3.2.6 Milan Knížák

V roce 2018 uspořádal český umělec Milan Knížák výstavu s názvem „Žít jinak“ v Galerii umění v Karlových Varech. Ovšem ihned po zahájení výstavy bylo z iniciativy Rusky, žijící v Česku na galerii podáno trestní oznámení za šíření dětské pornografie. Návštěvnicka zejména díla s aranžovanými panenkami, a označila je za: „*nevkusné, nemravné a odpudivé koláže, znázorňující mimo jiné malá miminka a děti v nevhodných sexuálních pozicích*“. Zklamaný autor

⁴⁰ WOJNAR, Petr (2017). *Galerie odmítla kvůli dětem akty. Mnohá reklama je horší, podepisují lidé*. In: idnes.cz [online]. 6.4. 2017 [cit. 2023-05-18]. Dostupné z: https://www.idnes.cz/ostrava/zpravy/fotografce-na-posledni-chvili-zatrhli-vystavu-aktu.A170406_103311_ostrava-zpravy_woj

tuto situaci označil za bizarní a dehonestující útok na umění. Díla, jež zde byla označena za pornografii a jejichž obsah je čistě metaforický byla již dříve publikovaná jako ilustrace k autorově knize „Nová Bible“ a vždy byla přijímána velice kladně, bez jakéhokoliv opovržení, či znechucení. Za podporu výstavy i za její zrušení byly podány petice.⁴¹

3.3 Cenzura historického umění v současnosti

V dnešní době se nesetkáváme pouze s cenzurou moderního umění, ale bohužel se čím dál častěji objevuje i cenzura umění klasického. Jedním z děl, jenž je v posledních letech předmětem mnoha diskusí je bezesporu již výše zmíněná mramorová socha Davida od Michelangela. Tento výtvarný skvost vrcholné renesance již od dob svého vzniku dělí společnost na dva tábory, a sice na ty, kteří tuto sochu adorují a považují ji za klenot výtvarné kultury, a na ty, kteří tímto dílem naopak opovrhují a označují jej za dílo pornografické.

Jedna z kontroverzních situací spojených s touto obnaženou sochou se odehrála v roce 2016 v Petrohradu, kde se v té době konala multimediální výstava s názvem „Michelangelo – stvoření světa“. Na počest této výstavy a zároveň jako poutač k ní byla ve městě odhalená pětimetrová kopie právě sochy Davida. Mužská socha s odhaleným pohlavním orgánem však pobouřila několik místních obyvatel, z nichž jedna namítala se slovy, že je nepřijatelné, aby „*chlápka bez kalhot*“ umístili do tak těsné blízkosti kostela a školy, poněvadž monumentální nahá socha muže dle jejích slov „*pokřivuje dětské duše*“. Místní škola argumentovala tím, že tamní žáci jsou dostatečně vzdělaní a odhalená socha pro ně nepředstavuje žádné riziko. Nicméně místní obyvatelé se svého názoru nevzdali a požadovali cenzuru intimních partií.⁴²

Poslední skandální kauza ve spojitosti s tímto slavným sochařským dílem pochází z konce března roku 2023. Ve floridské škole Tallahassee Classical School předložil učitel žákům šesté třídy při hodině výtvarné výchovy snímek Michelangelova Davida. Podle rodičů studentů se jedná o dílo „*pornografického charakteru*“ a byli tímto činem tak pohoršeni, že dokonce přiměli ředitelku dané školy k odstoupení z funkce. Ředitelka italské instituce Galleria dell'Accademia, kde je socha Davida vystavená se k celé věci vyjádřila se slovy: „*Myslet si, že by David mohl být pornografický, svědčí o skutečném neporozumění obsahu Bible, nepochopení západní kultury a renesančního umění.*“⁴³

41 ŠMUDLOVÁ, Barbora (2018). *Knížák zvažuje žalobu za dehonestaci. Ruska jeho dílo označila za porno*. In: idnes.cz [online]. 11.4. 2018 [cit. 2023-05-18]. Dostupné z: https://www.idnes.cz/karlovy-vary/zpravy/milan-knizak-vystava-zit-jinak-galerie-umeni-zaloba.A180411_132242_vary-zpravy_ba

42 ECHO24 (2016). *Zakryjte ho! Michelangelův David prý kazí mladé Rusy*. In: echo24.cz [online]. 28.7. 2016 [cit. 2023-05-18]. Dostupné z: <https://echo24.cz/a/iV86F/zakryjte-ho-michelangeluv-david-pry-kazi-mlade-rusy>

3.3.1 Cenzura na sociálních sítích

V této kapitole bych zde také ráda krátce rozvedla téma spojené s cenzurou uměleckých děl v souvislosti se sociálními sítěmi. Dnes nejpoužívanější platformy jako Facebook, Twitter či Instagram mají svá pravidla, jako například zákaz zobrazování pornografického materiálu. O tom, jaký příspěvek je či není vyhodnocen jako nevhodný a porušující pravidla komunity v tomto případě rozhoduje umělá inteligence, jejíž algoritmy jsou nastavené tak, aby tyto faktory rozpoznala. Objeví-li se v příspěvku například ženská bradavka, automaticky je příspěvek blokován. Tento algoritmus však bohužel nedokáže rozpoznat, zda-li se jedná o příspěvek zobrazující vyloženě tvrdou pornografií, anebo výtvarné umění.

Proti cenzurování „nevhodného obsahu“ na sociálních sítích v roce 2018 protestovala Belgická turistická organizace Visit Flanders tím, že muži oděni v uniformách ochranky odháněli návštěvníky galerie v Rubensově domě v Antverpách od maleb, na nichž byla zobrazena nahota.⁴⁴

Vůči cenzuře uměleckých děl na sociálních sítích se ohradila nejen Belgie, ale i Vídeň. Ta v roce 2021 spustila speciální profil na platformě OnlyFans, jež se specializuje na placený obsah pro dospělé, čímž chtěla upozornit na svobodu uměleckého vyjádření. „*Na sociálních sítích rozhodují algoritmy o tom, kolik nahoty může být vystaveno, a ne zřídka při tom cenzurují světoznámá umělecká díla. Klademe proto otázku, kolik nahoty vydržíme, a kdo může rozhodovat, co považujeme za neslušné. V kulturní metropoli Vídně můžeme na otázku odpovědět: umění aktu je společensko-politicky a umělecky součástí kulturních dějin,*“ vysvětlil ředitel agentury Norbert Kettner na úvod kampaně.⁴⁵

43 VAŠINOVÁ, Jolana (2023). *Socha Davida? Porno, stěžoval si rodič. Ředitelku vyhodili, Italové nechápou.* In: idnes.cz [online]. 27.3. 2023 [cit. 2023-05-18]. Dostupné z: https://www.idnes.cz/zpravy/zahranicni/florida-skola-rezignace-italie-socha-david-michelangelo-deti-nahota-kontroverze.A230327_080407_zahranicni_vajo

44 MAREK, Jan (2018). *Facebook maže kvůli nahotě prvotřídní umělecká díla. Aktivisté proto vyháněli lidi i ze skutečné galerie.* In: seznamzpravy.cz [online]. 27.8. 2017 [cit. 2023-05-18]. Dostupné z: <https://www.seznamzpravy.cz/clanek/facebook-maze-kvuli-nahote-prvotridni-umelecka-dila-aktiviste-protovyhaneli-lidi-i-ze-skutecne-galerie-52868>

45 *Vídeň bez zábran. Na OnlyFans bude sdílet fotky, které ostatní sociální sítě zakázaly.* In: viennaoffices.at [online]. Tisková zpráva Zahraniční kanceláře města Vídně Eurocomm-PR Praha. 18.10. 2021 [cit. 2023-05-18]. Dostupné z: <https://www.viennaoffices.at/cz/Newsroom/Tiskove-zpravy/Viden-bez-zabran-Na-OnlyFans-bude-sdilet-fotky-ktere-ostatni-socialni-site-zakazaly>

4 REŠERŠE

V této kapitole bych ráda uvedla uvedla umělce, kteří se v kontextu své tvorby věnují erotickým motivům, kolážím, aktům, a také převodu fotografie do skleněné podoby.

4.1 Jindřich Štyrský

Tento surrealistický výtvarník byl nejen výjimečným malířem, fotografem a grafikem, ale byl také ve své době velkým propagátorem erotiky a sexuality. Tato témata se často objevovala i v jeho tvorbě, z níž bych zde chtěla zejména vypíchnout právě jeho koláže, jež vznikly ve 20. a 30. letech minulého století. V teoretické části jsem se zmiňovala o jeho působení na poli československé meziválečné avantgardy a o jeho obrovském přínosu do erotického umění v rámci vydávání sborníků s názvem *Erotická revue*⁴⁶ a *Edice 69*. Právě *Edice 69* obsahuje Štyrského knihu *Emilie přichází ke mně ve snu*⁴⁷, která zahrnuje i jeho významné autorské koláže s pornografickými motivy.⁴⁸

Obr. 17 *Emilie ke mně přichází ve snu*, Jindřich Štyrský (1933)

Obr. 18 *Bez názvu*, Bohumil Štěpán, (1968)

⁴⁶ *Erotická revue 1-3*. Praha: Torst, 2011. ISBN 978-80-7215-411-1

⁴⁷ ŠTYRSKÝ, Jindřich. *Emilie přichází ke mně ve snu*. Praha: Torst, 2001. ISBN 80-7215-146-0

⁴⁸ Viz. kapitola 2.5

4.2 Bohumil Štěpán

V 60. letech působil na našem území významný grafik, kolážista a karikaturista Bohumil Štěpán. Jeho hlavním výrazovým prostředkem se stala zejména právě koláž, v níž kombinoval novinové výstřižky a fotografie s prvky erotiky, které často následně dotvářel jednoduchou kresebnou linkou. Motivy smyslnosti a nahoty spojoval s černým humorem a satirou, což jeho dílům dodává poněkud dadaistický nádech, o čemž se můžeme přesvědčit například v knize *Galerie*⁴⁹, ve které představuje svou humorně erotickou kolážovou tvorbu.

4.3 Spencer Tunick

Jedním z mých oblíbených fotografů, zabývajících se tělesností a lidskou přirozeností je americký umělec Spencer Tunick, jenž je známý především díky svým kontroverzním živým instalacím. Tyto instalace jsou tvořeny velkým počtem obnažených lidí, seskupených do výtvarných formací, z nichž autor následně pořizuje fotografie. Cílem jeho práce je upozornit na aktuální globální problémy, jako je například rakovina kůže, klesající hladiny jezer, či podpora homosexuality.

4.4 Petr Jedinák

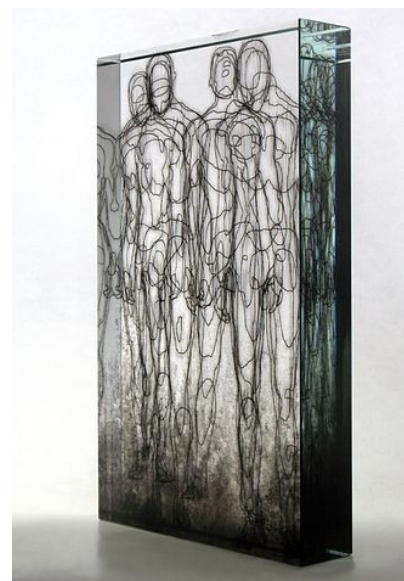
Další z umělců, jehož tvorba mne velice zaujala je český dekadentní výtvarník Petr Jedinák, jenž se ve své práci zabývá ženskou sexualitou a výrazy ženské tváře při dosažení vyvrcholení, při čemž využívá fotografický postup z roku 1851 zvaný ambrotypie. Snímky pořízené mokrým kolodiovým procesem zaznamenává na skleněné desky. Celý tento postup je velice náročný, jak technicky, tak i časově, a proto mají umělcovy modelky na dosažení orgasmu maximálně pět minut, načež pak autor zachytí snímek jejich tváře, který po pořízení nelze již nijak upravovat. Vznikají tak velice zajímavé skleněné obrazy s erotickou tematikou. Sám autor však uvedl, že: „*Hranici uměleckého aktu neřeší, ale odmítá označení pornografie.*“⁵⁰

49 ŠTĚPÁN, Bohumil (1968). *Galerie*. 1. vydání, edice Polylegan. Mladá fronta, 1968. ISBN 23-050-68

50 STINGL, Michal (2018). *Fotograf Petr Jedinák: Ambrotypie je životní styl*. In: ceskegalerie.cz [online]. 20.1. 2018 [cit. 2023-05-18]. Dostupné z: <https://ceskegalerie.cz/cs/zpravy/fotograf-petr-jedinak-ambrotypie-je-zivotni-styl>

4.5 Michal Macků

Základním vyjadřovacím prostředkem tohoto českého fotografa jsou velmi výrazné figurální kompozice, které vytváří technikou geláže a uhlotisku. Tyto techniky v posledních letech využívá také při tvorbě skleněných objektů, složených z několika vrstev skleněných ploch, pokrytých fotografickým obrazem, který po odstranění neprůhledného podkladu působí dojmem, že se vznáší.

Obr. 19 *Stadschouwburg theatre*, Spencer Tunick (2014)

Obr. 20 *Skleněná geláž XXI*, Michal Macků (2009)

Obr. 21 *Geláž č. 51*, Michal Macků (1993)

Obr. 22 *Cry For Peace*, ze série *Orgasmické portréty* Petr Jedinák (2014-2019)

II. PRAKTICKÁ ČÁST

5 KOLÁŽ

Kolážemi, jakožto výtvarnou technikou se zabývám již několik let. Za tu dobu se v mé tvorbě začaly objevovat pravidelné signifikantní znaky, kterými jsou mé koláže charakteristické. Základní jev tvoří primárně fragmenty nahých ženských těl, které dále kombinuji s přírodními motivy v podobě krajiny, či hor. Tématu nahoty se věnuji takřka od první chvíle, kdy jsem se začala touto výtvarnou technikou zabývat. Mým hlavním zdrojem materiálu jsou zejména pánské porno časopisy, které už léta sbírám a rozstřihávám.

Tvorbu koláží považuji za svůj osobní relaxační styl odreagování se od všech strastí běžného denního života. Někdo si rád oddychne například při skládání puzzle, já si s oblibou stříhám obrázky a bezmyšlenkovitě je nalepuji jedno přes druhé a bavím se nad nesmyslností, jež lidská spontánnost a fantazie dokáže vyprodukovat. Právě tato tvůrčí nenucenost s lehkovážností a nemravností lidské mysli dokáže vytvořit vizuální obraz, jež je svým způsobem smyslný, ale žádný reálný smysl ve skutečnosti dávat nemusí. Proto také mé dřívější kolážové práce neměly nijak ucelené téma. Vždy jsem spoléhala čistě na náhodu a spontánnost při tvorbě a pouze jen přiřazovala obrázek k obrázku a bavila se nad absurditou oněch nesmyslných vizuálních spojení, které se mi náhodou ocitnou pod rukama. Svou vášeň pro tvorbu koláží jsem se proto rozhodla využít i ve své bakalářské práci a zakomponovat ji do skleněného objektu.

Ze začátku jsem při tomto projektu pracovala s koláží ze své dřívější tvorby, která se k tématu skvěle hodila. Pociťovala jsem však potřebu vytvořit koláž přesně na míru pro tento projekt a nevracet se zpět ke svým předchozím dílům. Když jsem se začala zabývat hranicí mezi pornografií a aktem, a problematikou cenzury erotického umění, začala jsem tvořit koláže přímo k tomuto tématu. První výsledky obsahovaly symboliku cenzury v podobě vystřiženého ženského klínu, a byly doplněné o jednoduché barevné prvky ve formě pásů a pruhů. Následně pak jsem od skrývání choulostivých míst ustoupila a vytvářela složité kompozice složené z torz ženských těl, jež se vzájemně proplétaly. V tomto momentě jsem se snažila, aby intimní partie byly naopak co nejvíce zřetelné a zdůrazněné. Obrysy a siluety těchto kompozic mi připomínaly horizont krajiny, a tak jsem se snažila je propojit a zkombinovat s přírodou. Ovšem stále ani v těchto kolážích jsem nenacházela přesně to, čím bych na tuhle problematiku chtěla vhodně poukázat. Od explicitních a složitých kompozic jsem následně rovněž upustila a zkusila koláž uchopit poněkud jednodušeji a s lehkou nadsázkou v podobě miniaturních postav v interakci s monumentálním nahým ženským tělem. Tyto postavy symbolizují právě pozorovatele a jejich subjektivní pohled na to, co je umění a co už je porno.

Obr. 23, 24, 25, 26 Koláže k bakalářské práci

Nakonec jsem však ve finále úplně opustila motiv nahého těla a snažila se pojmout téma cenzury z jiné stránky. Výsledná koláž, se kterou jsem se rozhodla následně pracovat dál se tedy skládá z monumentálního torza ženské tváře s otevřenými ústy, v nichž je zasunutá špička ohnutého zamrzlého stromu, jehož kořen pak opět drží mohutná ženská ruka. Celý tento jev se odehrává v zimní krajině. V tomto smyslu je onen strom jakousi metaforou pro mužský penis a ženská tvář a ruka obrazně vyjadřují felaci. Pánské přirození je zde tedy zcenzurováno a nahrazeno jiným motivem, avšak erotické téma zůstává zachované. Zajímavý je pak také detail dvou rampouchů, které jakoby vytékají z ženinych úst, což ještě do jisté míry podtrhuje sexuální význam celé práce.

Obr. 27 Finální koláž

6 TECHNOLOGIE A VÝROBA

Mým záměrem již od počátku bylo, vytvořit z původně plošné koláže prostorový objekt tak, aby se i samotný divák mohl při pozorování stát její součástí. Zároveň jsem také měla v úmyslu nějakým způsobem zachovat význam papíru, jakožto odkaz na materiál, se kterým při tvorbě koláží pracuji. Hledala jsem způsoby, jakými by bylo možné tento motiv přenést do skla. První technologie přenosu, jejíž použití jsem zvažovala byla technika vypalovacích obtisků na sklo, kdy se na speciální obtiskový papír nanese barva za pomoci sítotisku, která je následně převrstvena přenosovým lakem, který při výpalu shoří. Po namočení se obtisk přenesse na výrobek a poté se vypálí na příslušnou teplotu - 160-190°C, či 500-580°C.“

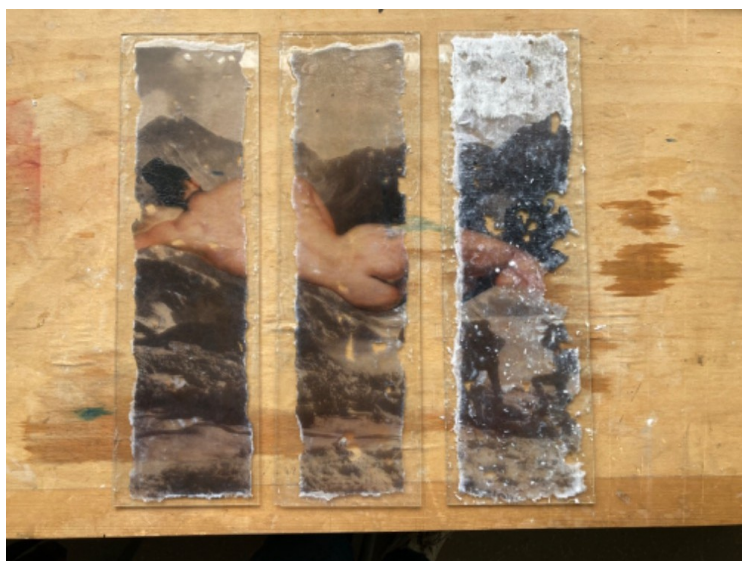
Ve spolupráci s firmou GDS Technology ve Valašském Meziříčí, která se zabývá dekorováním skla, jsem měla možnost tento výrobní postup odborně prokonzultovat. Zakázková výroba obtisku podle mnou zvolené grafické předlohy byla sice možná, ale potýkala se s omezením v rámci velikosti tisku, poněvadž se tato technika nejvíce využívá na dekoraci menších produktů, jako například restaurační a kavárenské vybavení. Nabízela se proto možnost vytvořit koláž z několika menších obtisků aplikovaných touto technikou přímo na sklo, ale vzhledem k technické i časové náročnosti této technologie jsem od tohoto východiska upustila.

Nakonec jsem zvolila techniku lepidlové emulze FotoTransfer, díky které je možné převést fotografii z laserové tiskárny na jakýkoliv povrch – sklo, dřevo, keramika, textilie, atd. Výrobní postup spočívá v nanesení této emulze v souvislé vrstvě na zvolený povrch, na který se ihned přilepí vytištěná fotografie lícem dolů, a následně pak se špachtlí vyhladí vzduchové bubliny z pod papíru. Při této technice je nutné pracovat velmi pohotově, poněvadž lepidlová emulze velice rychle schne, což je v tomto případě největší handicap. Výhodou však zůstává, že zde nejsme nijak omezeni velikostí tisku.

Po čtyřiaadvaceti hodinovém schnutí je papír s povrchem dokonale spojený. Posledním krokem je navlhčení přilepeného papíru a následné oddrolení jeho vrstev za pomoci prstů, kuchyňské houbičky, či v mém případě brusným smirkovým papírem o zrnitosti 1200. Nutno je však při této poslední fázi pracovat opět velmi opatrně, poněvadž se zvlhlý papír snadno protrhne.

Ve výsledku by na skleněném povrchu měla zůstat pouze tenká průsvitná blána s tiskárenským tonerem, který na papíru zůstal. Po zaschnutí následně dostává tisk matný charakter.

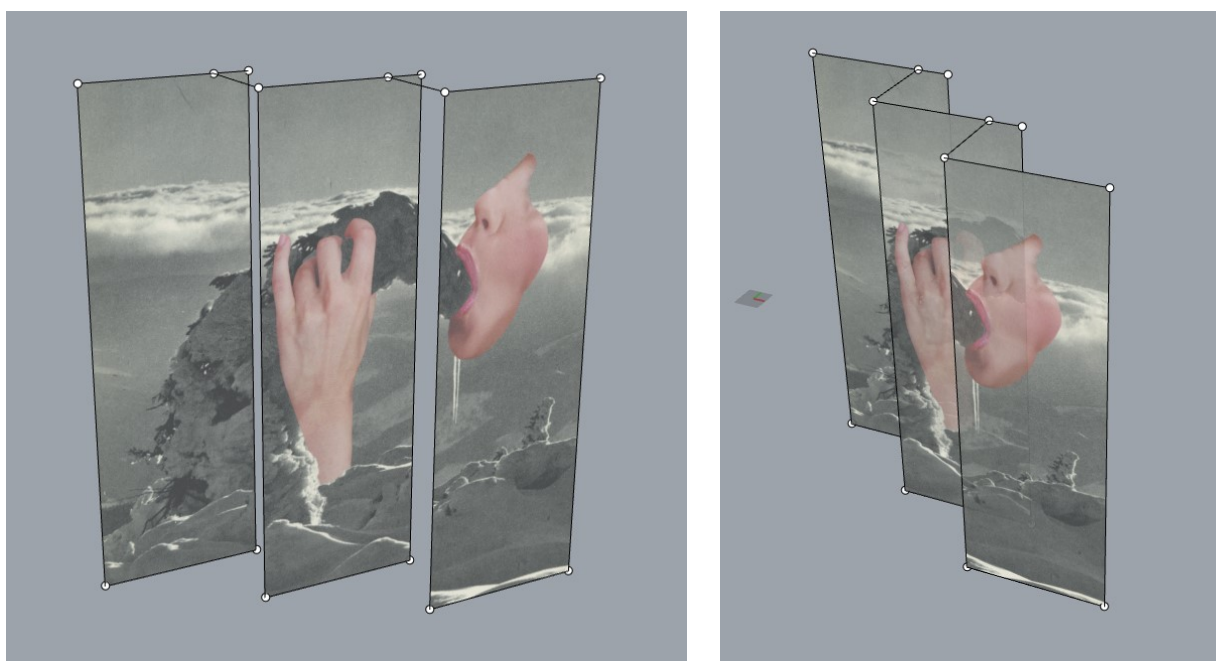
Při tvorbě zkoušek jsem se potýkala s menšími komplikacemi při volbě druhu papíru. Nejlépe se osvědčil klasický kancelářský papír s 80gsm gramáží. U archů s vyšší gramáží bylo poté obtížnější vyhladit vzduchové bubliny po nalepení a následně z papíru oddrolit vrstvy. Vyzkoušela jsem i fotopapír a tapetový papír, avšak zde v obou případech se vyskytl problém v podobě lesklé, nepropustné vrstvy na straně tisku. Po přilepení na natřené sklo nebylo možné, aby se emulze vpila do papíru a přilnula. Vzhledem k velikosti formátu (70x210cm) je finální motiv vytištěn na papíře Doubleweight Matte Paper se 180gsm gramáží.

Obr. 28 Technologické zkoušky

Obr. 29, 30 Realizace finálního objektu

Jak jsem již zmiňovala, měla jsem taktéž v úmyslu ve své práci odkázat na papír, jakožto materiál, bez kterého by moje koláže nevznikly. Jedním z konceptů bylo chovat se ke sklu tak, jako k papíru. Návrhem bylo využití bezpečnostní okenní folie, která by se nalepila na skleněnou tabuli, jež by následně byla ve spodní části záměrně rozbitá tak, že by střepy stále držely na folii. Sklo by se stalo do určité míry flexibilní a dalo by se ohnout do lehkého rádiusu. Tento efekt jsem zamýšlela využít při finální instalaci, kdy by tabule skla byla svěšena ze stropu a spodní část by se postupně ohýbala a dopadala na podlahu, stejně jako arch papíru. Avšak po pokusu o realizaci zkušebního kusu jsem usoudila, že je využití tohoto efektu velmi nepraktické. Nicméně z bezpečnostních důvodů jsem nalepovací bezpečnostní folii přece jenom použila, aby se zamezilo následnému rozbití při manipulaci s objektem.

Obr. 31, 32 Vizualizace finálního objektu

Nakonec jsem celkově upustila i od původního návrhu instalace, a sice zavěšení obrazů ze stropu. Pokusila jsem se poté navrhnout kovovou konstrukci tak, aby byly obrazy diagonálně seřazeny za sebou a lehce se překrývaly. Vytváří tak kompozici průsvitného paravanu, jenž je samostatně stojícím objektem v prostoru.

ZÁVĚR

Závěrem bych ráda tuto práci stručně shrnula. Téma, kterým se zabývám je velice obsáhlé a dalo by se o něm napsat ještě mnoho. Proto jsem zde tuto teoretickou část pojala spíš jako jednoduchý úvod do této problematiky.

První kapitolu jsem pojala poněkud úvahově. Ze svého úhlu pohledu jsem se zamýšlela nad pomyslnou hranicí mezi pornografií a uměním, a také nad tím, jak se k této záležitosti staví společnost. Ve druhé a třetí kapitole jsem se opírala o důležité historické milníky a fakta, které se mi jevily jako klíčové pro tuto práci, a snažila jsem se téma stručně shrnout z hlediska dějin a současnosti. Domnívám se, že jsem zde uvedla velmi podstatné informace, které čtenáře dokáží dostatečně obeznámit se všemi okolnostmi týkajícími se erotických motivů v umění a jejich cenzury. V praktické části jsem zmínila, jaký význam má tvorba koláží v mém životě a představila jsem zde i svoji tvorbu spojenou s tímto projektem. Následně pak jsem zdokumentovala proces výroby a popsala využitou technologii.

Řešení této problematiky mne velice zaujalo a jistě se tomuto tématu budu věnovat i nadále při tvorbě dalších projektů spojených nejen s koláží.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY A INTERNETOVÝCH ZDROJŮ

1. BEZR, Ondřej (2010). *Penis před zasunutím do úst rozhodl o zrušení fotografické výstavy*. In: idnes.cz [online]. 7.4. 2016 [cit. 2023-05-18]. Dostupné z: https://www.idnes.cz/kultura/vytvarne-umeni/penis-pred-zasunutim-do-ust-rozhodl-o-zruseni-fotograficke-vystavy.A100504_123026_vytvarneum_ob
2. ČTK (2010). *Berlín nařkl české fotografky z dětské pornografie*. In: tyden.cz [online] 23.4. 2010 [cit. 2023-05-18]. Dostupné z: https://www.tyden.cz/rubriky/kultura/vytvarne-umeni/berlin-narkl-ceske-fotografky-z-detske-pornografie_166517.html
3. ECHO24 (2016). *Zakryjte ho! Michelangelův David prý kazí mladé Rusy*. In: echo24.cz [online]. 28.7. 2016 [cit. 2023-05-18]. Dostupné z: <https://echo24.cz/a/iV86F/zakryjte-ho-michelangeluv-david-pry-kazi-mlade-rusy>
4. *Erotická revue 1-3*. Praha: Torst, 2011. ISBN 978-80-7215-411-1
5. ECHO24 (2016). *Zakryjte ho! Michelangelův David prý kazí mladé Rusy*. In: echo24.cz [online]. 28.7. 2016 [cit. 2023-05-18]. Dostupné z: <https://echo24.cz/a/iV86F/zakryjte-ho-michelangeluv-david-pry-kazi-mlade-rusy>
6. GOUEL, Zia. *Manetova Olympia: Facka nabubřelým akademikům a pokrytecké společnosti*. In: hsnm.cz [online]. 2.10. 2012 [cit. 2023-05-18]. Dostupné z: <https://hsnm.cz/2012/10/02/manetova-olympia-facka-nabubrelym-akademikum-a-pokrytecke-spolecnosti/>
7. KOVÁČ, Peter. *Skandál, nebo umění? Cenzurování Michelangelova Posledního soudu ve vatikánské Sixtinské kapli*. In: stavitele-katedral.cz [online] Dostupné z: <http://www.stavitele-katedral.cz/skandal-nebo-umeni-cenzurovani-michelangelova-posledniho-soudu-ve-vatikanske-sixtinske-kapli/> [cit. 2023-05-18]
8. KOVÁČ, Peter. *Skandály v umění: Zakázaná výstava aktů v Paříži v prosinci 1917*. In: stavitele-katedral.cz [online]. Dostupné z: <http://www.stavitele-katedral.cz/skandaly-v-umeni-zakazana-vystava-aktu-v-parizi-v-prosinci-1917/> [cit. 2023-05-18].
9. KŮSTKOVÁ, Eliška (2014). *Erotika v tvorbě Toyen a Jindřicha Štyrského*. Bakalářská práce. Masarykova univerzita, Filozofická fakulta, Brno. Vedoucí práce: Mgr. Pavel Křepela. [online] Dostupné z: <https://is.muni.cz/th/nai6c/Eliska.pdf> [cit. 2023-05-18]
10. LECHNEROVÁ, Soňa. *Sára Saudková – Akt*. In: FotoAparát.cz, 2016 [online] Dostupné z: <https://www.fotoaparát.cz/clanek/tisk/1669/> [cit. 2023-05-18]
11. LIBIGER, Milan; FUKSOVÁ, Jana (2014). *Nápis z fotek souložícího páru vadil politikům, výstava skončila*. In: idnes.cz [online]. 15.8. 2014 [cit. 2023-05-18]. Dostupné z: https://www.idnes.cz/zlin/zpravy/vedeni-zlinskeho-kraje-zavrelo-vystavu-polske-fotografky-natalie-ll.A140815_2090790_zlin-zpravy_ras
12. MAES, Hans. *UMĚNÍ A PORNO. Jasná hranice, nebo falešné dilema?* In: advojka.cz #21/2015 [online]. Dostupné z: <https://www.advojka.cz/archiv/2015/21/umeni-a-porno> [cit. 2023-05-18]
13. MAREK, Jan (2018). *Facebook máže kvůli nahotě prvotřídní umělecká díla. Aktivisté proto vyháněli lidi i ze skutečné galerie*. In: seznamzpravy.cz [online]. 27.8. 2017 [cit. 2023-05-18]. Dostupné z: <https://www.seznamzpravy.cz/clanek/facebook-maze-kvuli-nahote-prvotridni-umelecka-dila-aktiviste-proto-vyhaneli-lidi-i-ze-skutecne-galerie-52868>
14. MÍŠKOVÁ, Jana (2016). *Cenzura umění v 21. století*. Bakalářská práce. Masarykova univerzita, Filozofická fakulta. Brno. Vedoucí práce: doc. PhDr. Alena Pomajzlová, PhD. [online]. Dostupné z: https://is.muni.cz/th/nuxoy/cenzura_umeni_v_21._stoletii.pdf [cit. 2023-05-18]
15. NEZVAL, Vítězslav. *Sexuální nocturno: příběh demaskované iluze*. Praha: Torst, 2001. ISBN 80-7215-157-6
16. POŠTULKA, Vladimír. *Dějiny pornografie*. V Praze: XYZ, 2007. ISBN 978-80-87021-30-9 [cit. 2023-05-18]

17. RYVOLA, Aleš (2010). *Akt ve výtvarném umění*. Bakalářská práce. Univerzita Karlova v Praze, Pedagogická fakulta, Ústav profesního rozvoje pracovníků ve školství, Praha. Vedoucí práce: PhDr. Jan Šmíd, Ph.D. [online] In: https://dspace.cuni.cz/bitstream/handle/20.500.11956/28720/BPTX_2009_2_11410_OSZD001_258173_0_88136.pdf?sequence=1&isAllowed=y [cit. 2023-05-18]
18. STEINER, Reinhard. *Egon Schiele: 1890-1918 : umělcova půlnoční duše*. Vydání druhé. Přeložil Lola TELTSCHEROVÁ. V Praze: Slovart, 2019. ISBN 978-80-7529-817-1 [cit. 2023-05-18]
19. STINGL, Michal (2018). *Fotograf Petr Jedinák: Ambrotypie je životní styl*. In: ceskegalerie.cz [online]. 20.1. 2018 [cit. 2023-05-18]. Dostupné z: <https://ceskegalerie.cz/cs/zpravy/fotograf-petr-jedinak-ambrotypie-je-zivotni-styl>
20. ŠMUDLOVÁ, Barbora (2018). *Knížák zvažuje žalobu za dehonestaci. Ruska jeho dílo označila za porno*. In: [idnes.cz](https://www.idnes.cz) [online]. 11.4. 2018 [cit. 2023-05-18]. Dostupné z: https://www.idnes.cz/karlovy-vary/zpravy/milan-knizak-vystava-zit-jinak-galerie-umeni-zaloba.A180411_132242_vary-zpravy_ba
21. ŠTĚPÁN, Bohumil (1968). *Galerie*. 1. vydání, edice Polylegran. Mladá fronta, 1968. ISBN 23-050-68
22. ŠTYRSKÝ, Jindřich. *Emilie přichází ke mně ve snu*. Praha: Torst, 2001. ISBN 80-7215-146-0
23. VAŠINOVÁ, Jolana (2023). *Socha Davida? Porno, stěžoval si rodič. Ředitelku vyhodili, Italové nechápou*. In: [idnes.cz](https://www.idnes.cz) [online]. 27.3. 2023 [cit. 2023-05-18]. Dostupné z: https://www.idnes.cz/zpravy/zahranicni/florida-skola-rezignace-italie-socha-david-michelangelo-deti-nahota-kontroverze.A230327_080407_zahranicni_vajo
24. *Videň bez zábran. Na OnlyFans bude sdílet fotky, které ostatní sociální sítě zakázaly*. In: [viennaoffices.at](https://www.viennaoffices.at) [online]. Tisková zpráva Zahraniční kanceláře města Vídně Eurocomm-PR Praha. 18.10. 2021 [cit. 2023-05-18]. Dostupné z: <https://www.viennaoffices.at/cz/Newsroom/Tiskove-zpravy/Viden-bez-zabran-Na-OnlyFans-bude-sdilet-fotky-ktere-ostatni-socialni-site-zakazaly>
25. WOJNAR, Petr (2017). *Galerie odmítla kvůli dětem akty. Mnohá reklama je horší, podepisují lidé*. In: [idnes.cz](https://www.idnes.cz) [online]. 6.4. 2017 [cit. 2023-05-18]. Dostupné z: https://www.idnes.cz/ostrava/zpravy/fotografce-na-posledni-chvili-zatrhli-vystavu-aktu.A170406_103311_ostrava-zpravy_woj

SEZNAM OBRÁZKŮ

- 1) Obr. 1 - *Doryforos*, Polykleitos (cca 440 př.n.l.). In: cs.wikipedia.org [online]. Dostupné z: <https://cs.wikipedia.org/wiki/Doryforos> [cit. 2023-05-18].
- 2) Obr. 2 - *Afrodita z Knidu*, Praxiteles (cca 360 př.n.l.). In: cs.wikipedia.org [online]. Dostupné z: <https://cs.wikipedia.org/wiki/Praxiteles> [cit. 2023-05-18].
- 3) Obr. 3 - *Nástěnné malby v domě Lupanar, Pompeje*. In: mahalo.cz [online]. Dostupné z: <https://www.mahalo.cz/italie/destinace-italie/kampanie/pompeje.html> [cit. 2023-05-18].
- 4) Obr. 4 - *Snící dívka*, Toyen (1932). In: odaha.com [online]. Dostupné z: <https://www.odaha.com/tomas-odaha/recenze/cetba/jindrich-styrsky-eroticka-revue> [cit. 2023-05-18].
- 5) Obr. 5 - *Akty*, František Drtikol. In: archiv.hn.cz [online]. Dostupné z: <https://archiv.hn.cz/c1-62512300-miliardar-frantisek-drtikol> [cit. 2023-05-18].
- 6) Obr. 6 - *Slovanská dívka se svým otcem*, Jan Saudek (1998). In: saudek.com [online]. Dostupné z: https://www.saudek.com/skripty/zoom.php?idf=415&lang=cz&foto=98-02_7.jpg [cit. 2023-05-18].
- 7) Obr. 7 - *Zahrada pozemských rozkoší*, Hieronymus Bosch (1503-4). In: cs.wikipedia.org [online]. Dostupné z: https://cs.wikipedia.org/wiki/Zahrada_pozemsk%C3%BDch_rozko%C5%A1%C3%AD [cit. 2023-05-18].
- 8) Obr. 8 - *Venuše Urbinská*, Tizian (1532-34). In: cs.wikipedia.org [online]. Dostupné z: https://cs.wikipedia.org/wiki/Urbinsk%C3%A1_Venu%C5%A1e [cit. 2023-05-18].
- 9) Obr. 9 - *Poslední soud*, Michelangelo Buonarotti (1541). In: radioregenerace.cz [online]. Dostupné z: <https://www.radioregenerace.cz/petr-kumpfe-vystava-mistri-renesance-v-manesu-306> [cit. 2023-05-18].

- 10) Obr. 10 - *Olympia*. Edouard Manet (1863). In: cs.wikipedia.org [online]. Dostupné z: [https://cs.wikipedia.org/wiki/Olympia_\(Manet\)](https://cs.wikipedia.org/wiki/Olympia_(Manet)) [cit. 2023-05-18].
- 11) Obr. 11 - *Ležící ženský akt s roztaženými nohama*, Egon Schiele (1914). In: commons.wikipedia.org [online]. [cit. 2023-05-18]. Dostupné z: https://commons.wikimedia.org/wiki/Nudes_by_Egon_Schiele#
- 12) Obr. 12 - *Ležící akt*, Amedeo Modigliani (1917). In: en.wikipedia.org [online]. Dostupné z: [https://en.wikipedia.org/wiki/Reclining_Nude_\(Amedeo_Modigliani\)#](https://en.wikipedia.org/wiki/Reclining_Nude_(Amedeo_Modigliani)#) [cit. 2023-05-18].
- 13) Obr. 13 - *Autoportrét*, Alena Kupčíková (2008). In: alenakupcikova.cz [online]. Dostupné z: <https://alenakupcikova.cz/chlupatice-hairy> [cit. 2023-05-18].
- 14) Obr. 14 - *Červená*, Míla Preslová (2010). In: secondaryarchive.org [online]. Dostupné z: <https://secondaryarchive.org/artists/mila-preslova/> [cit. 2023-05-18].
- 15) Obr. 15 - *Natalia ist sex*, Natalia LL (1974). In: nataliall.com [online]. Dostupné z: <https://nataliall.com/en/the-70s/> [cit. 2023-05-18].
- 16) Obr. 16 - *Ze série ilustrací k Nové Bibli*, Milan Knížák (1990). In: ct24.ceskatelevize.cz [online]. Dostupné z: <https://ct24.ceskatelevize.cz/domaci/2446198-knizakovu-vystavu-v-karlovyh-varech-vysetruje-policie-ruska-stezovatelka-mluvi-o> [cit. 2023-05-18].
- 17) Obr. 17 - *Emilie ke mně přichází ve snu*, Jindřich Štyrský (1933). In: fotografmagazine.cz [online]. Dostupné z: <https://fotografmagazine.cz/en/?magazine=jindrich-styrsky> [cit. 2023-05-18].
- 18) Obr. 18 - *Bez názvu*, Bohumil Štěpán, (1968). In: lapetitemelancolie.net [online]. Dostupné z: <https://lapetitemelancolie.net/category/collage/stepan-bohumil/> [cit. 2023-05-18].
- 19) Obr. 19 - *Stadschouwburg theatre*, Spencer Tunick (2014). In: widewalls.ch [online]. Dostupné z: <https://www.widewalls.ch/artists/spencer-tunick> [cit. 2023-05-18].

- 20) Obr. 20 - *Skleněná geláž XXI*, Michal Macků (2009). In: cs.wikipedia.org [online]. Dostupné z: https://cs.wikipedia.org/wiki/Michal_Mack%C5%AF [cit. 2023-05-18].
- 21) Obr. 21 - *Geláž č. 51*, Michal Macků (1993). In: cs.wikipedia.org [online]. Dostupné z: https://cs.wikipedia.org/wiki/Michal_Mack%C5%AF [cit. 2023-05-18].
- 22) Obr. 22 - *Cry For Peace*, ze série *Orgasmické portréty* Petr Jedinák (2014-2019). In: jedinak.cz [online]. Dostupné z: <https://www.jedinak.cz/dilo/orgasmicke-portrety/> [cit. 2023-05-18].
- 23) Obr. 23, 24, 25, 26 – Koláže k bakalářské práci
- 24) Obr. 27 – Finální koláž
- 25) Obr. 28 – Technologické zkoušky
- 26) Obr. 29, 30 – Realizace finálního objektu
- 27) Obr. 31, 32 – Vizualizace finálního objektu

